СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 75. Джерзі Сити, Н. Дж., вівторок, 31-го березня 1936. — VOL. XLIV. No. 75. Jersey City, N. J., Tuesday, March 31, 1936. THREE CENTS

УКРАЇНЦІ У МЕКІЗРАКСІ ТЕРПЛЯТЬ ТЯЖКО ЧЕРЕЗ ПОВІНЬ

МЕКІЗРАКС (Па.). — В неділю, 29-го березня, скликано громадські збори в справі запомоги потерпілим від повені українцям. Стверджено, що в долині міста живе коло 250 українських родин, а з того коло половина має свої доми. Всі вони стратили свою обстанову, одіння та все домашнє добро. Шкода кождого виносить найменше $1,000.

Є тут приблизно десять українських бизнесменів; всі їх крамниці цілковито знищені; шкоди має кождий на яких $10,000. Через те, що по повені кинувся тиф, а бациль тифу живе в воді, всі споживчі артикули з крамниць, всі убрання, постелі та всі домашні причандали, котрі були залляті водою, приказали санітарні власти знищити і спалити.

Народній Дім, де було кого 2 стопі води на першім поверсі, має шкоди на $5,000. Церква Преч. Діви, де вода залляла цілу пивницю, і приходство мають також на $5,000 шкоди.

Разом ця українська громада має шкоди на $300,000. Ціла та шкода не була покрита асекурацією, бо ніхто не мав забезпечення проти повені.

В Мекізраксі є два відділи У. Н. Союза. Від. ч. 91 має 170 старших членів і 100 дітей; від ч. 166 має коло 50 членів — самої молоді. З членів У. Н. Союза тяжко потерпіли коло 40 людей, котрі мешкають у долині зіста. Секретар від. 91-го, Рудавський, остався лише в однім „сведрі". Декотрі деревляні доми звалені, в інших плястер повідпадав, підлоги спачились, вікна повибивані. Страшне спустошення. До того більша часть людей зісталася без праці через те, що замкнено фабрики.

На зборах вибрано комітет, котрого обовязком буде, колиб надіслано поміч від українського громадянства в Америці, совісно й справедливо розділювати між тих, котрі найбільше потребують. До комітету ввійшли: Теодор Сушинський, предсідник; Микола Паньчак, секратар; Михайло Торик, касієр; члени: С. Сокол, І. Кітик, С. Солоньчак, Ю. Вознічак, А. Гальчак, і М. Брицький. Для всяких комунікацій уповажнений N. PANCHAK (312 Shingiss Street, McKeesrocks, Pa.) — **В. Малєвич.**

КОНҐРЕСОВИЙ БЛЬОК ЗА ЗБІЛЬШЕННЯ ВИДАТКІВ НА ДОПОМОГОВІ РОБОТИ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Гейден з Аризони й конґресмен Картрайт з Аркансо повели в конґресі акцію за те, щоб видатки на допомогові роботи були на 700 міліонів долярів вищі від проєкту президента Рузвелта.

Президент домагається на цю ціль 1 міліярд долярів. Він теж говорив, що поважні зміни в його скарбових плянах можуть знищити буджетову рівновагу та зробити конечним збільшення податків. З Білого Дому дають до зрозуміння, що заходи бльоку Гейдена й Картрайта власне можуть до цього довести.

ОРҐАНІЗУЮТЬ ТРЕТЮ ПАРТІЮ.

СТ. ПОЛ. (Минесота). — Конвенція стейтової фармерсько-робітничої партії постановила стати краєвою партією, виставити при цьогорічних виборах своїх кандидатів на краєві позиції та висунути краєву програму.

Нова програма домагається перебрання на власність народу всіх промислів, що є змонополізовані.

БИЗНЕСМЕНИ ПОЧИНАЮТЬ БОРОТЬБУ ПРОТИ ЗБІЛЬШЕННЯ ПОДАТКІВ.

ВАШИНҐТОН. — Краєвий Союз Фабрикантів та краєва Торговельна Палата почали спільними силами кампанію проти пляну президента Рузвелта щодо оподаткування корпорацій.

Вони постановили вислати спеціяльних представників на переслухання, яке в тій справі має повести конґресовий комітет для податків, а потім постаратися, щоби підприемства засипали конґресменів і сенаторів телеґрамами з протестами проти податків.

УРЯД ПРО КІНСЬКІ ПЕРЕГОНИ.

ВАШИНҐТОН. — Федеральний уряд узявся до розсліду бизнесу кінських перегонів, у котрім, як кажуть, є вмішаний капітал на суму 500 міліонів долярів.

Уряд звертається в першу чергу проти всяких зловжитків і обманств, звязаних з кінськими перегонами. Він уже поробив кроки проти давання перегоновим коням усяких наркотиків. Покищо уряд остерігає власників перегонових стаєн, що коли вони добровільно не покладуть кінця цій практиці, то уряд постарається, щоб конґрес ухвалив закон проти перевозу з одного стейту до другого коней, напоєних наркотиками.

ФАРМЕРСЬКІ ҐАЗЕТИ ПРИЗНАНІ МОНОПОЛЕМ.

Федеральний суд у Шікаґо засудив 5 фармерських ґазет на заплачення одній видавничій спілці відшкодування в сумі $37,000 за нарушення закона проти творення монополів. Позовник доказав на суді, що 5 фармерських ґазет звязалися в союз для набирання оголошень і не давали іншим ґазетам діставати ті оголошення.

ПЕРША ДРУКОВАНА БІБЛІЯ.

В цьому році минає 500 літ, як у Штрасбурґу Ґутенберґ зробив свій епохальний винахід: друковання рухомими черенками. Всеж існують джерела, які виказують, що винахід рухомих черенок був відомий давніше. Квінтиліян і св. Єронім згадують про черенки, витинані зі слонової кости, букшпану і кедрового дерева, вживані до навчання дітей азбуки. Знаходжено їх у катакомбах. Заслуга Ґутенберґа в тому, що винайшов кліші і відливання черенок. Першим твором цього епохального винаходу була латинська Біблія. Приготування до видання 2-томової Біблії тревали понад 5 літ. Цілість появилася в 1456 році.

СИН КОРОЛЯ БРОВАРІВ ВОРОГОМ ПИВА.

В Лондоні помер недавно у 86 році життя Фредерик Чарінґтон, якого назвали „романтичним добродієм". Він походить зі старої анґлійської сімі, що доробилася великого маєтку на продажу пива. Коли Чарінґтон був іще молодий, був свідком такої сцени: З шинку вийшов якийсь пяний мужчина і під льокалем став немилосердно бити свою подругу, що ждала на нього. В тій хвилині Чарінґтон поглянув на вивіску, на якій було написано: „Пийте пиво Чарінґтона". Ця сцена зробила на молодого Чарінґтона таке велике враження, що він зреziґнував з маєтку батьків, які його здобули через те, що впивали людей. Чарінґтон став книговодцем і ціле своє життя посвятив боротьбі з алькоголем. Свої останні літа перевів на передмісті Лондону, окружений приятелями. Були це люди, що їх витягнув з налогу пиянства.

ЩО КРАЙ — ТО ОБИЧАЙ

Шкільні власти в чехословацькій Празі рішуче заборонили, щоб учениці, без огляду на вік і клясу, вживали косметиків. Заборона відноситься теж до вчительок, щоб, мовляв, не давали ученицям лихого прикладу. Рівночасно надійшли з Парижа вістки, що у французьких школах ввели тепер косметику як обовязковий предмет навчання.

БЕЗРОБІТНІ НЕ ХОТЯТЬ ПРАЦЮВАТИ.

Один фармер з містечка Ст. Кловд, Ман., написав до Артура МекНамари, заступника директора допомоги, лист і в нім твердить, що безробітні у містечку Ст. Кловд відмовляються від праці на фармах. Фармер твердив, що він захорів і потребував помочі. Однак ніхто з безробітних на допомозі у містечку Ст. Кловд і Гейвуд не хотів приняти роботи.

ДОМАГАЄТЬСЯ ЗАГАЛЬНОГО ГОЛОСУВАННЯ НАД РОБІТНИЧОЮ ОРҐАНІЗАЦІЄЮ.

Джан Луис, голова майнерської юнії, виступив з публичним закликом до Американської Федерації Праці відбути серед членів загальне голосування над питанням, чи робітники мають орґанізуватися на основах орґанізації за званням чи на основах орґанізації за цілими промислами.

БОРОТЬБА ЗА СТРАЧЕННЯ ЛИНДБЕРҐА.

Ґубернатор стейту Ню Джерзі, Гофмен, скликав наради ради помилувань, що одинока може вратувати Бруна Гавптмана від смерти. Ґастон Мінз, що був колись федеральним тайним аґентом, а нині відсиджує довголітню вязничну кару за вимушення, признався, що він брав участь у викраденню й страченню дитини Линдберґа.

ВИПАДКИ НА ЗАПОМОГОВИХ РОБОТАХ.

Нюйорський уряд адміністрації допомогових робіт подає, що серед 250,000 робітників, нанятих цим урядом за 6 останніх місяців, було 31,050 нещасливих випадків, з котрих 26 скінчилися смертю.

ВЖЕ Й ЦІ СТРАЙКУЮТЬ.

У Ню Йорку підготовляється страйк крамничних помічників. Помічники в крамницях молочних, городових і овочевих уже рішили на своїх зборах, на котрих зявилося коло 3,000 осіб, вийти на страйк, щоб добитися підвишки заплати й признання юнії.

ВІДШУКАВ МАТІР, КОТРОЇ НЕ БАЧИВ 18 ЛІТ.

Перед 19 роками розвелася з чоловіком пані Лілія Дойл і від того часу вже не бачилася ні з ним, ні з сином, котрого в шестому році життя покинула чоловікові. По кількох літах батько дитини помер, а вмираючи, просив сина, щоб він доклав усіх можливих заходів та віднайшов свою матір. Вірний заповітові батька син, тепер 25-літній молодець, прибув до Галіфаксу в пошукуванні матері. Місцева ґазета помістила оголошення сина за матірю й це оголошення матір перечитала в Торонті.

По 19 роках матір і син зійшлися наново, обоє раді. А певно, що з вдячністю згадують також доброго батька.

СЛОВІНЦІ БОРЯТЬСЯ ЗА СВОЮ ШКОЛУ.

Часопис давньої народньої партії й теперішньої словінської ґрупи з югославської радикальної унії „Словенец" помістив протест проти введення в словінських школах підручників сербською і хорватською мовою.

ОТРУЙНІ РОСТИНИ ЗМЕНШИЛИ ПРОДУКЦІЮ МЕДУ.

Цього року випродуковано в Алберті 400,000 фунтів менше меду як минулого, згідно зі звітом департаменту рільництва, предложеного у леґіслятурі. Причиною цього є поява трійливих ростин, від яких вигинуло від 50 до 90 відсотків пільних бджіл у полудневo-східній части провінції. Продукція меду у минулім році виносила 1,100,000 фунтів.

300-ЛІТТЯ ІСНУВАННЯ ПОЧТИ В ШВЕЦІЇ.

В лютім ц. р. шведська почта святкувала 300-ліття свого існування. З нагоди цього ювилею начальна дирекція шведської почти видала серію нових почтових значків. Серія складається з 12 штук. На девятьох почтових значках представлені способи транспортування почти, починаючи від пішого післанця до сучасної летунської почти. На трьох інших почтових значках представлені портрети Александра Оксенштірна й Вільгельма Роса, творців та організаторів почти в Швеції.

ЗНИЩИЛИ ПОДАТКОВІ КНИГИ.

До громадського уряду в Гурку, пов. Перемишль, вломилися невідомі люди і знищили всі касові і податкові книги. Частину книг подерли вломники на місці, решту винесли та вкинули до криниці, що є на другому кінці села. Догадуються, що вломники вмисно подерли книги, щоб не платити податкових залеглостей.

СВІТОВА ВИСТАВА В ПРАЗІ.

В р. 1938. відбудеться в Празі світова вистава, уладжена державами малої антанти. В найкоротшому часі мають вибрати комітет, що займеться підготовою тієї вистави.

ПРАПОР З ДІВОЧОГО ВОЛОССЯ.

Японія знана в світі зі свого великого патріотизму й привязання до мікада. Японці просто переліцитовують себе в засобах і формах вияву свого національного почування. Часто-густо ці вияви мають форму дуже дивоглядну. Оце в Токіо, столиці країни сходячого сонця, 800 молодих дівчат жертвували своє волосся, щоб з нього зробити военний прапор. Волосся прикрашено на краску білу й червону. Національний японський прапор це червоне сходяче сонце на білому тлі.

СИН ЗАСТРІЛИВ БАТЬКА.

На албертійській фармі в Дейзленд 18-літній Алфред Каріґнен застрілив вечором крізь вікно свого батька, почім самий відобрав собі життя у снігу чверть милі від дому. Батько осиротив восьмеро дітей і жінку.

ФАРМЕРИ МУСЯТЬ ГОДУВАТИ ПТАХІВ.

Великі морози, які панували в околицях Кемроз, Алберта (Канада), спричинили, що багато птацтва вигинуло. Угорські куропатви поприлітали на фармерські подвіря за поживою, а китайські фазани на просторі „Драйд міт", що лежать звідси на полудне, сталися такі ласкаві, що просто з рук фармерів або коло їхніх ніг їдять даване їм зерно.

ВИХОПИВСЯ НІЖ І ВИКОЛОВ ОКО.

Арт Бушел, робітник у різні Свифт Кенедієн у Мус Джо (Канада), обирав мясо від костей гострим ножем, який вихопився і виколов йому ліве око. Притім ніж розрізав йому також лице. Бушела взяли до шпиталю, де д-р Фрімен, специяліст від очей, мусів вибрати йому покалічене око.

ПОЛЬСЬКИЙ НАСТУП НА УКРАЇНСЬКІ МОЛОЧАРНІ ПРОДОВЖУЄТЬСЯ

ЧОРТКІВ (Галичина). — Як в інших повітах, так і в Чортківщині польська влада не дає спокою молочарням Маслосоюзу. От дня 7. березня замкнула й опечатала районову молочарню в Улашківцях, повіт Чортків, засновану й зареєстровану минулого року. Разом з нею унерухомлено 7 збірниць сметанкових, що належали до згаданої районової молочарні. Постерунковий, що опечатав молочарню, не виказався ніяким письменним дорученням і не подав ніяких вияснень, чому це робить.

Опечатання цеї молочарні вважається урядовою польською акцією, зверненою на знищення української молочарської промисловости, що дуже гарно розвивається.

БОРОНЯТЬ ЖИДІВ, АЛЕ ЧИ ЦЕ ЖИДІВ ПЕРЕКОНАЄ?

ВАРШАВА (Польща). — Українські посли в польськім соймі станули по стороні жидів у справі ритуального убою. Як відомо, справа ритуального убою викликала великий протест з боку жидів не тільки в Польщі, але й у цілім світі. Жиди домагалися, щоб залишити старий звичай. Жидівський „Гайнт", згадуючи за поперття українців, пише, що за це належиться українцям вдяка. Пише далі, що українці є на ділі в Польщі природніми союзниками жидів, але жиди не хочуть того розуміти і ведуть щодо цього дуже нерозумну політику. Ось тепер, коли розшаліла в Польщі протисемітська нагінка, українці, пише „Гайнт", заховуються дуже тактовно і навіть взивають людність, щоб вона не дала себе звести намовам до насильств над жидами. „Гайнт" дає теж жидам до пізнання, що їхній власний інтерес вимагає, щоб вони знайшли шлях до порозуміння з українцями.

КУДИ ПХАЮТЬСЯ РУМУНСЬКІ ШОВІНІСТИ.

ВИЖНИЦЯ (Буковина). — В українській Вижниці почали румунські вчителі й митні урядовці видавати румунський часопис „Вража Черемушулуй" (Чар Черемошу). Хочуть при його помочі защіпити в українське населення „румунську культуру".

ШЕВЧЕНКІВСЬКІ ДНІ НА УКРАЇНІ ПІД СОВЄТАМИ.

КИЇВ. — По театрах СССР ввійшли в кіножурнал образки, що показують важливіші етапи життя та діяльности Т. Шевченка. Знимки пороблено в рідному селі поета, Кирилівці, що тепер називається Шевченково. Таке подається офіційно й вичисляється знимки. Між ними є рідка знимка поета з 1858 р., що її заховав у себе 93-літній Йосиф Маламуж з Шевченкова, що ще добре памятає останній приїзд Шевченка в рідне село.

В самім Шевченкові відбулася 9. березня літературна конференція, влаштована заходом інституту шевченкознавства.

ЗАТИРАЮТЬ СЛІДИ ВІРИ.

ЛЬВІВ. — З Оріхівця, коло Підволочиськ, подають, як за Збручем у селі Голохвости розбирають большевики ґарну муровану церкву, з золоченим іконостасом. Вже зняли дах, критий зелено мальованою бляхою. В місті Тарноруда за Збручем іще в осени поздіймали хрести з церкви і костела, а завісили червоні прапори.

ЛУГОВЕ СВЯТО.

ЛЬВІВ. — Дашкевичівські „Луги" заповіли, що 24. травня, у дні смерти С. Петлюри, відбудеться велике свято з богослуженням, походом і луговим пописом.

ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКА УГОДА В СВІТЛІ ПРАВДИ.

ВАРШАВА. — Сенатор Володимир Децикевич, пропаґатор угоди з Польщею, сказав у польськім сенаті 12. березня між іншим таке:

„І сьогодні не кожний українець зважується внести подання українською мовою, хоч закон дає на це право. Коли внесе таке подання, то мусить побоюватися, що воно буде зле приняте".

А на подання по українськи української інституції польський урядовець заявив: „Люблю русинів, але чому вони такі шовіністи, що говорять і пишуть по руськи?"

ЗА ОБОРОНУ СВОЄЇ ЦЕРКВИ.

ЛЬВІВ. — Засуджено селян з Вишгородка на Волині, що не допускали переміни православної церкви на римо- католицький костел. З 19 селян засуджено головних обвинувачених від 4 до 5 років тюрми, а решту засуджено від 1 до 2 років тюрми.

ГІТЛЄР ОСЯГНУВ ВЕЛИЧЕЗНУ ПОБІДУ.

БЕРЛІН. — З народнього плебісциту, який переведено в Німеччині минулої неділі, вийшов Гітлєр побідником на 98.79%. Всіх голосуючих було 44,952,476. З цього Гітлєр одержав 44,409,523 голосів. Це рекорд навіть у порівнанні з тим, що Гітлєр осягнув до цього часу. Голосовано над апробатою політики Гітлєра за останні три роки, але властиво йшло тут про відкинення льокарненського договору і заняття Надренії.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За кожду зміну адреси платиться 10 цент.ві

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЩО ЗРОБИТИ З ПОВІННЮ?

Америка пережила найстрашнішу повінь цілого покоління. Коштувала вона край близько до двіста жить, наробила шкоди в маєтку, що сягає до пів міліярда долярів, та викинула тимчасово з домів коло 425,000 осіб. Велика частина цих людей не буде мати до чого вернутись, як води уступляться. Води знищили доми й фабрики та наробили багато шкоди на фармах.

Супроти цього, що обезпечення проти повеней в Америці не є популярне, шкода паде майже всім тягаром на поодиноких власників. Лише направа доріг, мостів, гребель та іншої публичної власности впаде на федеральний, стейтові й міські уряди. З цього випливає теж потреба приватної жертвенности для жертв цеї великої живлової катастрофи. Не відмовиться від неї ніяка людина, що має хоч крихітку співчуття для іншої людини.

Потреба помочі зрештою не є тільки питанням потерпілих людей. Як громадянство не дасть помочі, то внаслідок повени можуть появитися preріжні пошести, що ширяться все в таких випадках через невигоду, нечистоту, голод, надмірну роботу. Як вибухне пошесть тоді вже й найбільше несвідомий зрозуміє, що поміч це обовязок усякого, кого на це стати.

Коли поміч буде вже дана, суспільність мусить відразу застановитися над питанням, що зробити набудуче, щоб такого не було. Щоб на це відповісти, треба наперед розслідити, чи повінь це таке явище, як землетрус, на яке люди не можуть мати ніякої заради. Щодо повени, то це до певного ступня правда; великі опади снігу, наглі відлиги, великі весняні зливи — це все явища, над якими людина не має влади. Одначе подібність між повінню й землетрусом не повна, бо над водами людина має більшу владу, як над лявою, що виходить з вулькану. Люди вже навчилися вдержувати найбільші води в карбах при помочі великих гребель і при помочі відповідних каналів для відпроваджування води. Люди пізнали, що повені не великі в тих околицях, що мають ліси, а зате великі в безлісних околицях.

Америка, що хвалиться великим технічним поступом, якраз під цим оглядом остається позаду багатьох культурних країв. В неї „контроля" повені щойно в самих початках. Через те й повінь з цього року називають повінню людської роботи: це люди не подбали запобігти наперед катастрофі, яка могла дуже легко прийти і якій при добрій волі можна зарадити.

Сказав один учений, що великі повені це острога природи людині, щоб людина поправила свій спосіб поступовання. Тепер Америка мусить зрозуміти, що в таких справах малий видаток тепер запобігає великим шкодам набудуче.

ЧИ СПОВНЯТЬСЯ НАДІЇ УНДО?

„Виборчий компроміс" і спроба „відпруження" та „н о р м а л і з а ц і ї" українсько-польських відносин у польській державі не сходять зо сторінок преси УНДО в Галичині. В польській пресі цій справі віддають мало уваги. Найбільше про „угоду" пише шовіністична преса польських націонал-демократів. Урядова, „санаційна" преса обмежується переважно беззмістовними заявами. Зате в рядах УНДО шириться розчарування: вірилося, що з заяв льояльности щось буде, але все лишилося по старому. Українські виборці, що пішли були за УНДО-м та „Обновою" д-ра О. Назарука, тепер „чухають чуби", бо бачать, як їх і провідників польська урядова партія **одурила.**

Загально сказавши, в політичнім компромісі нема гріха. І найбільш непримирні революціонери (приміром ірляндський провідник Де Валєра або провідники бурських самостійників у південній Африці) мусять силою обставин приставати на „угоду". Але буває угода й угода. Порозуміння дійсне може бути тоді, коли одна й друга сторона, попускаючи дещо з попередніх своїх вимог, натомісць здобуває нові вигоди, нові вартости для себе, для свого народу.

В п о л ь с ь к о-українськім „компромісі" бачимо хіба одне: здобутки для поляків і „все по старому" для українців. Навіть помітно новий наступ польщини на українство, особливо на полі господарськім.

Не заперечуємо: є серед польських політиків деякі особи, які розуміють, що дальше загострення відносин між українцями й поляками небезпечне для самої польської держави. Навіть Станіслав Ґрабський уже не вірить в можливість польщення українців. Але розуміння ваги української справи в польськім громадянстві обмежене кількома особами. Загал уважає й досі, що українці — „німецька вигадка" і що є тільки „Польща й Москва". Може бути, що деякі з діячів теперішнього польського урядового табору перед виборами до сойму **думали** дати деякі уступки українцям, звичайно, тільки такі, які не порушувалиб основ дальшого польського панування. Але перебіг виборів і дальший розвій політичних відносин у Польщі зліквідував усякі пляни (якщо вони були) щодо „нормалізації" українсько-польського життя під стріхою Річи Посполитої.

Не будемо оцінювати „розуму", „чесноти" і подібних прикмет польських провідників „санаційного" табору. Суть не в цьому. На виборах до сойму наслідники Пілсудського мали **велику поразку.** Вибори в польських корінних землях польський нарід збойкотував. Теперішній сойм і уряд відчуває, що кругом нього є політична порожнеча. Проти нього, — почавши зліва, — комуністи, соціялісти, селянська партія Вітоса, християнська демократія і нарешті народова демократія. На уступки українцям моглаб відважитися тільки та ґрупа, що малаб у польськім народі більшість за собою. Але чи теперішній уряд, що чує кругом себе тільки ненависть з усіх боків, чи може він, в обороні свого існування, ще утруднювати своє положення уступками українцям? Таж польські націонал-демократи зробили небувале „українофільство" теперішнього уряду головною „ударною точкою" в своїй боротьбі проти пілсудчиків: мовляв, уряд „продає" польські національні інтереси задля своєї згоди з українцями! Страх перед польською шовіністичною „улицею" тяжить над польським урядом. УНДО вірило, що нарешті „сильна" диктаторська влада в Польщі зробить крок наперед хоч для найменшого забезпечення національних інтересів українців. Ці **події не справдились** і в теперішніх відносинах не можуть здійснитися. В цім є траґедія УНДО-вського проводу: він не знайшов контрагента в польськім суспільстві. Рука українських політиків, простягнута до поляків, повисла в повітрі. Крім гарних слів УНДО від польського уряду нічого не дістало і не дістане.

А. Ч.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ПОКАЗ УКРАЇНСЬКИХ ПРОМИСЛОВИХ ВИРОБІВ

В середу, 4. березня ц. р., відбулося святочне відкриття вистави українських промислових виробів, що їх розмістили в девятьох салях Народного Дому при вул. Рутовського ч. 22. на третьому поверсі. Виставу уладили студенти високих торговельних шкіл, обєднані в кооперативі „Торготельник". Гарно прибраний коридор на третьому поверсі смеречиною і рекламовими афішами ріжних наших промислових підприємств і торговельних фірм виповнили вщерть представники наших центральних торговельних, господарських і фінансових установ, учителі, молодь і студенти торговельних шкіл. В год. 12.20 вполудне о. д-р **Осип Кладочний** відправив короткі молитви і виголосив бадьору промову, радіючи зростом наших сил у господарсько-промисловій ділянці. Опісля довгу промову про значіння вистави і вагу для народу третього стану, себто промисловців та торговців, виголосив член управи кооп. „Торговельник", студ. **Роман Ільницький,** який теж перетяв стяжку і символічно відкрив цю дійсно цікаву виставу.

Присутні розбрилися по девятьох салях, де наші вже відомі і нові підприємці, кооперативні та торговельні фірми розмістили зі смаком свої вироби та товари. І так у передсінку фабрика **„Око"** розмістила свої керамічні мистецькі вироби, В-во **„Дешева Книжка"** свої видання. В першій салі в кутку ф-ма **„Кераміка"** виставила порцеляновий сервіс і скляні вироби, фабрична майстерня **„Астрон"** помисловий плян сільської церковці зі свічок, відома фірма **„Достава"** свої церковні вироби, **„Союзний Базар"** листи, чорнила і шкільне приладдя, над ним Т-во **„Українська Культура"** портрети та ілюстрації до народніх пісень, а **відливарня дзвонів М. Брилинського** зі Львова свої артистичні відливи, між якими видніє гарна плоскорізьба з головами трьох стрільців у шоломах. Другу цілу салю заняла фабрика **„Елеґант"** своїми відбмими пастами, синками до білля і воском до підлоги. В третій салі хапають за очі рябі колими кооп. **„Гуцульщина"** в Косові, а далі порошок до миття „Мота" хемічної вирібні **„Атом",** чорнила фабрики **„Атра",** мила до голення **„Фамоза",** ляки до листів, пляшок, кредки і т. д., фабрика **„Етан"** та течі і пасти до чищення металів фабрики **„Сільва".** В четвертій салі розміщені ріжні нитки до шиття фабрики **„Веселка",** картонові вироби фабрики **„Декоро",** ґалянтерійні вироби фабрики **„Ґар",** гарні полотна, рушники і сукна нової кооп. текстильної фабрики **„Комета",** цвіти, капелюшки і рукавички робітні **„Мак",** пасти і креми фірми **„Альос",** радіоапарати і радіоприймачі вирібні **„Ерґіон"** — інж. М. Раковського і К. Тучапського, течки, батоги, машинові паси фабрики шкіряних виробів **„Те-ба"** і вкінці ріжні щітки зі **щіткарні О. Дудина** з Ходорова. В пятій салі механічний варстат інж. **Райтарівського** виставив **токарню** до виробу ґудзиків, апарат до наповнювання тубок і ветеринарійне приладдя, **фабрика парових торбинок** зі Станиславова свої вироби, фабрика **„Дендра"** шевські кілки, ткальня килимів **„Верховина"** свої килими на народні мотиви, відома ф-ма **„Хром"** елеґантні футра, срібні лиси, боя і т. д., ф-ма **„Міка"** гарні капелюхи, фабрика **„Бібльос"** свої гарні паперові вироби. По середині салі пишається гарний вулик, ріжнородні вироби і пасічницьке приладдя **Пасічницької Спілки.** В шестій салі кооп. **„КІР"** виставили пляни церков, Народніх Домів, житлових будинків, відома ф-ма **„Еко"** виставила свої батерії до електричних лямпок, вироби електричного промислу, електромедичне приладдя, електричне і радіове приладдя. Ця фірма виставила теж модерну стилізацію стін проєкту відомого нашого мистця Ковжуна. Кооператива **„Пласт"** примістила своє спортове приладдя, відома ф-ма **Хамула** виставила свої килими, килимові хідники, льняні самоділи. Побіч примістила свої килими і півґобеліни **фабрика килимів М. Ґалана.** Посеред салі видніє стійло **фабрики туток „Калина".** В семій салі кооп. **„Рій"** виставила пасічницьке приладдя, фабрика **„Суспільний Промисл" цикорію „Луна",** підмінки **кави** „Пражінь" і т. д., **Центросоюз** свої мила і діяграми, які унаглядінюють збут його виробів та вивіз яєць і живини за кордон. Артистична робітня **Михайла Бомби** зі Сколього виставила свої **мистецькі різьблені вироби,** фабрика Титан **оцет,** ф-ма **„Індохін" чаї та какао.** В осьмій салі кооп. **„Пласт"** примістила свої порошки до печива, фабрика **„Фортуна Нова"** свої цукорки, шоколяди, андрути і солодке печиво, ф-ма **„Ароза"** свої порошки до печива і будині, **„Маслосоюз"** молочарські вироби, сири і биту птицю. Наші **пекарні „Золотий Колос"** та **„Ас"** виставили свої печива першорядної якости, а побіч „Золотого Колосу" примістила **муштарду** фабрика **Міка.** Останню девяту салю заповнила **„Народня Торговля"** насінням, кольоніяльними товарами і фабрика „Продукція" **мармелядами** та соками свого виробу.

З вистави виходять відвідувачі підбадьорені, бо наглядно переконуються, що наш промисл росте і розвивається. Студентам кооперативи „Торговельник" належиться окреме признання за їхню ініціятиву і безкорисну працю при уладженні вистави.

Піонірам нашого промислу бажаємо якнайкращих успіхів у їх праці над піднесенням багатства народнього господарства. — („Діло").

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Тов. ім. Івана Франка, від. 241, подає до відома всім своїм членам, що квартальні збори відбудуться 5-го квітня, в годині 2-гій пополудні, у православній гали. Пригадуємо членам, що на ті збори мусить кожний член прийти, або буде покараний згідно зі статутом. — К. Фірман, Стан. Щеньгор, Й. Ґалонцка і М. Скибінський.

Злобний прохожий.

На розі вулиці стоїть повозка, запряжена в сухоребру шкапу. Надходить якийсь прохожий і відскакує скоро на бік.

— Пане, прошу не боятися — каже візник — цей кінь ані вас не вкусить, ані не копне!

— Одначе я боюся — відповідає прохожий — щоби кінь на мене не перевернувся.

УЛАС САМЧУК

ГОРИ ГОВОРЯТЬ

Роман у 2-ох частинах.

Частина друга.

— 37

У сусідній кімнаті чути рейвах. Низький мужеський говір і стукіт підкованого взуття по помості.

Кіті миттю зривається, швидко витирає хусточкою обличчя, поправляє зімяту спідничку. „Хто там? українці?" — мигнула думка.

Ага. Це батько. Це його голос. З розбурханим серцем вибігає до передньої кімнати й бачить батька, худого, блідого, виснаженого, оброслого великою чорною щітиною. Він сидить на небарвленому ослінчику і з зусиллям роззуває вояцькі черевики. Дві грубі замащені ґетрі лежать на помості, а коло стола сидять два, подібні на них, вояки. У них кріси й при поясі бомби. Сидять понуро та слухають, що говорить батько.

І чує Кіті, що до села прибула потуга. Якась частина гонведів, яка не встигла ще демобілізуватися, спішно прибула з Рахова. Про це подбав Розенкранц, який одразу зрозумів положення й подався до Рахова за допомогою. Брата його вбито. Дивно, як це так скоро сталося. Це безперечно Цоканова робота. Чому було відразу не заарештувати того Юру Цокана. А тепер лови вітра в полі. Він ще українців сюди наведе. Гуцули самі не потраплять виступити з зброєю. Вони лише можуть зібратися бандою та вбити якого жида. Зовсім не сподівався, що Дмитро Цокан одразу покаже себе таким розбишакою. Що то значить. Вовк залишиться вовком, скільки його не привчай. І бідного отця так потурбували.

— Але й попалися. Всіх, як баранів накрили. Хай тепер попробують бунтуватися. Ще й Юру приберемо. Павла вже припнули. Сидить у касарнях — закінчує Йонаш.

Кіті стоїть, дивиться на них витріщеними очима й нічого не розуміє. Батько й вояки пють каву та їдять. Вони видно дуже голодні. Вона хоче їх щось запитати, але не може. Батько готується до спання, турбується, де будуть спати вояки, виймає з задньої кишені штанів револьвера, репетує ним, дмухає до середини і при тому говорить про польовий суд. — Їх так не оговкаєш. Тут треба енерґійної руки. Там у Будапешті і не уявляють собі тутешнього положення.

Бере свічку й готується відійти до спальні. На Кіті не звертає ніякої уваги.

— Тату, — каже вона й направляє на батька прудкий зір. Йонаш обертається з свічкою в руках. — Ну, чого ще?

— Навіть не скажеш добраніч?

— Добраніч, Кіті.

— Тату.

Він обертається ще раз. — Став і дивиться допитливо. Вона дивиться на нього також.

— Вже скоро друга година, Кіті. Я втомлений до смерти, а ти мене тільки морочиш.

— Я ще тебе нічим не морочила. Хотілаб морочити, але ти такий сердитий. Іди, йди собі. Добраніч!

Подивився на неї, зміряв поглядом від голови до ніг і мовчки відійшов. Вона відійшла також. Мати у нічному жупані чекала на неї в її кімнатці.

— Тато страх сердитий. Йди до нього. Хочу бути сама. Там ті вояки. Хай там сплять. Добраніч, мамо!

Стара похитала головою, кинула кілька турботливих несміливих слів відійшла.

Тієї ночі, яка тягнулася так безконечно, Кіті не заплющила очей. На дворі шумів вітер, гримали віконниці. У кімнаті душно, тісно. Кіті розбиває перину, бється рибою і тремтить. Страшно й боляче. У вухах суворі слова батька. Навколо твориться щось, що бачиш і не розумієш.

Одначе вона рішуче мусить говорити з батьком. Зараз завтра рано. Але при сході сонця знесилена заснула. Спала довго й міцно. Коли прокинулася, ні батька, ні вояків вже не було. Пригадала все вчорашнє, мову батька, польовий суд. Не кажучи нікому ні слова, Кіті нашвидко пє каву і біжить у село. А це десять кільометрів.

6.

У лісовій управі, де товклося безліч ріжного люду, Кіті не знайшла батька. Казали, що він у Бабчинського. Побігла до Бабчинського. Там плач і скреґіт зубів. Старий лежить з обмотаною шиєю. Дуже, дуже тішиться, що світла панночка навідала його. Жінка Бабчинського через плач оповідає: — Прийшли. Всі червоні, як чорти. Присікалися задармо. О, Боже! Ти мусиш покарати їх лютою карою. Подумати лишень. Як стоїть світ, як світить сонце, такого ще не було на землі.

— І був з ними Дмитро Цокан? Як він себе поводив?

— Той, здається нічого. Я його якось і не зауважила. Зрештою всі, всі вони бандити. Гуцул буде завше гуцулом. Його треба, як пса, на привязі тримати.

Кіті морщиться. Кіті була бліда, але тепер щічки її знов горять. Але нічого. Вона хоробро себе тримає. Вона схвильована, але хто тепер не схвильований. Вона навіть розпитує про ріжні дрібниці, але крім плачу та проклонів нічого не довідалася. А пана лісничого тут не було. Він певно в сільській хаті. Там тепер важні наради. Туди також і син Бабчинського подався.

Дівчина біжить до сільської хати. Там повно вояків. У великій півтемній з одним вікном передпокійній кімнаті пан нотар, піднотар, пара пейсатих громадян і кілька обнизаних зброєю вояків.

Нотар зігнувся, мов лоза. — Цілую руці милостивій панунці! Чим маємо щастя вам служити?

— Де мій батько?

Нотар зривається, підводить її до дверей і відчиняє. Кіті входить до великої, набитої людом кімнати.

Довгий і широкий стіл. Навколо сірі військові мундури. Засідання. Он сидить зігнутий студент Пластун і уважно пише.

Кіті хоче говорити з батьком. Той не має на це часу. Кіті домагається. Вона мусить з ним говорити. Має дуже важливу справу.

— Ну так він до її послуг. Але раз, два Прошу.

— Ні, вона може з ним тільки на самоті говорити.

— Дитино. Не може він у такий горячий час відриватися від праці. Це вже його нервує.

Але Кіті вперто стоїть на свойому. Це просто щось незрозуміле. — Прошу вельмишановних панів вибачити й кілька хвилин продовжувати засідання без мене. Головування передається заступникові.

— Сюди, — показує невеличкі бічні двері. Увійшли. У кімнатці столик, канапа і два стільці. — Прошу заняти місце, — енерґійно вказує на стілець. Але швидко. Не маю часу.

— Сідай і ти, тату, і не роби комедій. Я до тебе у важливій справі. Де сидять увязнені люди? — сказала енерґійно і зненацька.

— Ця справа тебе не торкається. І якщо ти тільки задля цього прийшла, то краще було не турбуватися.

— Тату! — зривається Кіті. Я не дозволю говорити зо мною таким тоном. Справа ця мене обходить і то близько, бо між ними є той, якого я кохаю! — випалює Кіті. Вона навіть сама злякалася свого признання. Зовсім не мала на думці цього робити, але це сталося якось само собою.

Йонаш, почувши таке, зробив веселу й посмішливу міну.

— Ти вже кривиш уста в усмішку. Тобі це усмішка. Ти скажеш, що вони бандити, злочинці. Тату! Слухай! Прошу тебе вислухати мене, а тоді вже смійся. Тату! Батьківщина в небезпеці. Під ногами горить земля. Ми мусимо ратувати себе. Ми мусимо шукати під собою твердого ґрунту, а не плавати по крижинах розбурханого моря. Ви думаєте, що тільки силою, кулаком змусите цей народ до покори. Але ви помиляєтеся. Тисячі літ володіли мадяри цим краєм і за цей час не тільки для себе нікого не зискали, а... Вчора мав нагоду сам на власні очі пересвідчитися. Ти думаєш, тут винен Цокан. Ні. Тут винні ми. Не Цокан. Цокан лишень утримав розбурхане море, щоб вас зовсім не проковтнуло. Тут винні твої і твоїх співробітників учинки. Ось хто тут винен.

— Кіті! — грізно викрикнув Йонаш. Ти не смієш цього казати батькові.

— Смію й мушу! Це правда. Ти не хочеш її чути, але це правда. Ти не хочеш іще тому, що я твоя дочка й кажу тобі те, що ти повинен сам знати. Ти сказав учора увязнити молодих хлопців і сьогодні вже говориш про польовий суд. Ти забув, що сам ледь вискочив зпід того суду. Ти забув, що кара та може ще повернутись і вергнутися на тебе самого. Ти забув, що не гуцул ворог, а ворог за горою й він кожної хвилини може зявитися сюди. Треба з ним боротися. І то боротися не так як ти.

(Дальше буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

—o—

НЕМА ЦЬОГО ЯВИЩА?

На конференції фундації Милбенк Меморіел виступив д-р Реймонд С. Перл, професор університету імени Джана Гопкинса в Болтиморі, з рефератом, у котрім сказав, що в Америці 50 процентів білих замужніх жінок практикують контролю уродин.

Це виглядає на перебільшену заяву. Адже про це в пристойнім товаристві ніколи не говориться.

Та проф. Перл прийшов до своїх висновків на основі допиту 31,000 замужніх жінок у великих містах Америки.

ЖІНКИ РОБЛЯТЬ ПОСТУП?

Нюйорський публичний шпиталь „Белвю" подає, що від року 1934-го до 1935-го число занедужань на алькоголізм серед жінок зросло на 18 процентів. Себто на кожду сотку жінок, що хоріли на алькогольне затроєння в 1934-тім році, в році 1935-тім уже було 118 жінок.

Зріст числа занедужань, рапортованих шпиталем, іще не свідчить про зріст алькоголізму серед загалу жінок. Це може тільки означати, що до публичних шпиталів пішло лікуватися багато жінок, що давніше лікувалися приватно або зовсім не лікувалися.

ХТО ВИНУВАТИЙ?

Доносять з Москви, що дві найкращі скакунки з літаків згинули підчас вправ з легкопадами.

Офіціяльний булетин каже, що вони згинули тому, що задовго не відчиняли легкопадів. Відчинили аж тоді, коли вже були заблизько землі.

Стільки офіціяльний булетин, котрий, очевидно, може говорити правду, а може брехше. Можливо, що дівчата покохалися на те, що, як легкопад не відчиниться, вони дістануть другий, як зголоситься зо старим.

ДАЮТЬ СОБІ РАДУ.

У селі Кареско, в стейті Мишиґен, підчас забави жінки розклали собі вогонь. Від огню занялася трава, вітер роздув пожар і заніс його до села. Тут огонь обхопив ґараж і загрозив цілому селу.

Меткі жінки негайно зорґанізували пожарний ланцюх від пожару до води й гасили дві години вогонь, не пускаючи його в село. За дві години прийшли чоловіки з фабрик і допомогли вгасити вогонь.

Що булоб, якби жінки були собі сказали на вид огню: це не наша, а чоловіча робота?

НАУКОВЕ ВІДКРИТТЯ ХЕМІЧКИ.

Д-р Лена Е. Бугер з департаменту хемії при Колюмбійськім університеті потрапила добути з поживи вітамін „Ейч" (Н).

Про існування цього вітаміну знали вчені вже від якогось часу, але не могли його відділити від решти тіл. Є це ті складники поживи, що людині конечно потрібні для боротьби проти недуги пеляґри, що вибухає в околицях, де люди відживляються майже виключно кукурузяною мукою, як наприклад на Буковині й у Бесарабії.

Так наука робить добро людям, про яких вона може й не знає.

ЧИ ЖІНКА ВСЕ МОЖЕ?

Коли новинка про відкриття панни Бугер показала би, що жінка може дорівняти чоловікові на кождім полі, д-р Гарі Де Сілва з Гарвардського університету каже, що жінки все їздять автом гірше від чоловіків.

Він додав до цього, що деяких жінок тяжко навчити їзди автом, а жінки поза 30-тим роком навіть зовсім неможливо.

Д-р Де Сілва не говорить на вітер: він стоїть на чолі університетського бюра для розсліду комунікації та запобігання автомобільним випадкам.

Виходило би, що можна собі гарно говорити про рівність жінок на кождім полі, але як прийдеться це ствердити практично, то вийде інакше. Адже казав якийсь обсерватор життя, що жінка це така людина, що не вміє добре кидати каменем і свистати.

ЯК НА ЦЕ ПОРАДИТИ.

На зборах визначних жінок у Вашинґтоні, зібраних на заклик пані Рузвелтової, жінки президента Злучених Держав, підношено з огірченням, що навіть найкращі історики людства не відзначують жінці в історії людства такої ролі, яку вона справді відограла.

Пані Рузвелтова висказала здивування, що жінки ще самі не взялися до писання історії зі свого становища.

І справді, пощо нарікати на несправедливість з боку чоловіків, коли чоловіки не можуть здержати жінок перед написанням і виданням своєї історії?

МАТИ, ЧИ РОБІТНИЦЯ?

Доносять з Харкова, що замісць святкувати день робітниці, як це було досі, там будуть святкувати день матері.

„День матері" був донедавна в большевиків буржуазна видумка.

Дивна большевицька революція: лицем нібито дивиться вперед, а носи чобіт показують назад.

НАВІТЬ В ІНДІЇ.

„Манчестер Ґардіен" пише передовицю про поступ жіноцтва в Індії.

Звертає увагу на милеві кроки індійських жінок. Ще не так дуже давно в Індії вдова по смерти мужа давала палитися на вогнищі, на котрім горів труп чоловіка. (Це називалося „суті").

Вже як скасовано „суті", жінка, як до хати прийшли гості, ховалася за заслону з сітки або дерева („пурда").

Нині жінки беруть участь у публичних нарадах і скликують конференції, в котрих радять про свої справи, як наприклад подружжя дітей, виховання жінок, поправа їх політичної долі та загальні народні справи Індії.

ЧИ МОЖНА СКОЧИТИ ВИЩЕ СЕБЕ.

Витаючи ці всі поступи, „Ґардіен" каже, що, на жаль, зрівнання індійської жінки з жінкою західнього світа не наступить ні цього року, ні навіть цього століття.

Сили, що тягнуть жінку до старовини, занадто сильні, каже ця газета.

Виходить, що спасення жінки може вийти тільки від неї самої. Як вона не возьметься думати своїм мізком і своїм серцем над своїми справами, не оглядаючися на старі звичаї, чужа поміч їй не поможе.

Сила звички.

Один годинникар видавав дочку та сказав до будучого зятя:

— Вона дуже добра, ощадна, справжня перла! — За хвилину в розсіянні додав:

— Даю гарантію на пять літ!

—o—

— Яка ріжниця між кінотеатром і війною?

— Не знаю. Щож зрештою вони можуть мати спільне?

— Дуже багато! В кінотеатрі й на війні найліпші місця ззаду!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

—o—

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

Концерт у память Т. Шевченка.

Дня 22. березня відсвятковано Шевченкове Свята заходами укр. греко-кат. парохії разом з українськими організаціями, що є згуртовані біля парохії.

Концерт відбувся в галі при вулиці Президент. Розпочато його „Заповітом", відспіваним хором укр. греко-кат. парахії, під умілим проводом п. Стефана Грабаря. Виступаюча молодь, гарні молоді дівчата й хлопці, відспівали ще кілька пісень.

Гром. Михайло Припхан спімнув генія Тараса та візвав присутніх віддати пошану його памяті повстанням з місць. Потім наступила програма, виконана старшими шкільними дітьми. Панни Анна Шипот і Марія Адамс відспівали дует, а на пяні пригравала панна Ольга Ганьошин. Деклямувала панна П. Онишкевич. Пяно-сольо відограла мала О. Цімко. Спів шкільних дітей, при акомпаніяменті О. Ганьошин, випав чудово, а особливо гарно звучала молитва за Україну. Сльози котились тим, що слухали цієї дитячої молитви. Деклямували шкільні діти: М. Грубець, М. Ключник, Олена Припхан, Ол. Барна, Елис Барна, Марія Патлавська, Михась Припхан, Ю. Киналюк. А по них далі виступив хор старших.

Святочну промову виголосив м-р Володимир Душник. В своїй промові сказав про значіння Шевченка як соборника і революціонера. Бесідник порівнав життя Шевченка з судьбою українського народу, бо як Шевченко був у неволі, так була в неволі й Україна. Шевченко вірив у найтяжчих часах в визволення і волю України. Тому саме треба нам плекати культ Шевченка, бо цей культ — це віра в кращу будучність нашого народу, віра в Україну, вільну і свобідну.

Бесіда та, що виходила з щирого серця, припала і до серця слухачів, а ті нагородили бесідника рясними оплесками.

Панночки Ольга і Ґеновефа Ганьошин грали на пяні й мандоліні, за що здобули собі загальне признання. Деклямувала панна Нога, а в терцеті виступили панни: А. Шипот, Маріянна Адамс і Анна Борис з Бейону. Потім виступив мішаний хор. А по нім сказав кінцеве слово місцевий парох о. Антін Уляницький, що згадав за нашу гарну Україну та візвав присутніх зложити жертву на допомогу українським повенянам в Америці.

Концерт випав гарно. Присутні щиро оплескували виконавців програми, а закінчено свято відспіванням гимну „Ще не вмерла".

Михайло Припхан.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

Поклін Геройці.

В неділю, 22. березня б. р., Український Червоний Хрест „ОДВУ" уладив жалібне свято з нагоди 12-ліття трагічної смерти Ольги з Левицьких Басараб. В місцевій церкві св. Петра й Павла відправив о. Лотович жалібну панахиду при співучасти численного громадянства.

Вечором відбувся Святочний Концерт в Українськім Народнім Домі в честь жінки геройки, що віддала так зарано своє життя за краще завтра свого народу. Концерт відбувся з великим успіхом і вдоволив громадянство, що своєю присутністю виявило свої почуття.

Незвичайна та цікава програма концерту складалася з двох частей, що обіймали собою два реферати про Ольгу Басарабову, в українській й англійській мові, гри на скрипці й гармонії, дуетовий та сольовий спів, співи молодечого хору, деклямації та живий образ.

По короткім вступнім слові пані М. Трусевич концерт почався живим образом, який представляв тюрму як „символ польської культури". На сцені видніє портрет Басарабової, якої обличчя було виразом натхненої задуми, начеб безсмертної геройської мисли. Портрет уміщено на видному місці, біля сцени, й удекоровано його національними барвами, зеленню та квітами.

Молодечий хор відспівав „Ви жертвою в бою", а на домагання публики „Віє вітер, віє буйний". Хор був під диригуванням п. В. Ґели. Бурю оплесків викликав рідкий виступ молодого хлопця Дячика, що відограв на гармонії вязанку стрілецьких пісень.

Панна Куси, студентка Нюйорського університету, мала реферет англійською мовою на тему „Чому славимо Ольгу". Віддала честь нашій геройці салютом від молоді з окликом „Слава Україні".

Молоденька дівчинка Е. Нечесна віддеклямувала вірш „На могилу Ольги Басараб", з чудовою дикцією і виразністю слів, залишаючи вдячний слід у памяті гостей.

Найкраще випали пісні „Де ти бродиш, моя доле", дует і сольові „Ой зза гори високої" та „Ой і не стелися", музика Кропивницького-Ярославенка, з теноровим та барітоновим голосом А. Щигла та С. Давидовича. Акомпаніямент: панна І. Мусійчук. Тим закінчено першу часть програми.

Другу частину концерту почато святочною провою пані Демидчук. Промова ця, виголошена добре й з чуттям, зробила сильне враження на присутніх.

Панна М. Білик, укінчена студентка, що прибула недавно з краю, віддеклямувала „На вічну память Ользі". Енерґійна постава в однострою „ОДВУ" прикувала зір усіх глядачів, а слова плили безпосередньо з її душі, зворушуючи до сліз.

Скрипкове сольо відограла панна О. Голубович, з виразною технікою та з молодечим запалом. Можна сказати, що грала „напричуд гарно". Грала прелюдію з „Таїс" Масенета, скомпоновану очевидно під впливом нам чужих неславянських мотивів. Щойно в дуже добре зрозумілій українській пісні „Ой у гаю зеленім" і „Реве та стогне" (музика Гайворонського) можна було оцінити увесь її талант. При пані виступала панна С. Шайба.

На закінчення молодечий хор відспівав народню пісню „Ой у полі могила". Національним гимном закінчено це важне свято-концерт, що надовго залишиться в милій памяті гостей.

А. Щ-гол.

—o—

ДІТРОЙТ, МІШ.

Українська участь в помочі повенянам.

Часопис „Дітройт Таймс" разом з дітройтською симфонічною орхестрою влаштували концерт, якого дохід пішов до Американського Червоного Хреста для допомоги потерпівшим від повені. На концерт запрошено два чужинецькі хори: німецький і український хор „Думка". Крім них виступали: хор автомобілевого магната Крайслера з 200 співаків, хор компанії Форда і хор Дженерел Моторс з 300 осіб. Як бачимо, то виступили самі найкращі хори міста Дітройту. Треба ствердити, що український хор повитала публика рясними оплесками зараз по першій пісні. Ніхто інший не дістав такої овації як український хор. Це дійсна правда. І за те належиться хорові „Думка" признання, що так гарно поширює славу української пісні. Про хор цей пише "Detroit Evening Times" з 26. березня б. р., що "The gaily garbed Ukrainian National Chorus under Ivan Atamanetz with Naida Atamanetz as soprano soloist, is undoubtedly the finest mixed vocal ensemble in the city."

РОМАНТИЧНИЙ АВАНТУРНИК.

Недавно помер в Англії сер Кльод Чемпіон де Крестіні, званий сучасним лицарем без тревоги. Покійний належав до найвідважніщих авантурників XX ст. Його життя це безперервна лента сензаційних пригод. Провідав усі частини світу. Приймав участь у найнебезпечніщих виправах. Сотки разів смерть заглядала йому в вічі. Вмираючи, не мав ні одної кости, що булаб ціла.

Як тринацять-літній хлопець поступив де Крестіні до англійської торговельної фльоти. По пятьох роках служби покинув мореплавство й вступив до піхоти, а згодом до кавалерії. Тут здобув славу найкращого вершника. В 30-му році життя сер Кльод унаслідив по батькові маєток і титул та почав свої подорожі по світі. Через Америку, Далекий Схід та Індію замандрував до Африки. Тут перший його чин приспорив йому світову славу. Заложився зі своїми товаришами, що перепливе Ніль у найнебезпечнішому місці. Заклад виграв, перепливаючи ріку за нецілу годину. Його улюбленим спортом було лаження на церковні вежі. Раніш, коли ще подорож бальонами була дуже небезпечна, сів до бальону з метою осягнути якнайбільшу висоту. Коли бальон піднісся на високість 20 метрів, відірвалася ґондоля бальону й сер де Крестіні впав на землю, ламаючи обидві ноги. В нагороду дістав від аеронавтичного товариства золоту медалю. Покійний мав кілька золотих медаль за вратування життя.

Одного разу, в часі полювання в полудневій Америці, великий вуж давун овинувся довкола тіла де Крестіні. Між людиною й гадом вивязалася розпучлива боротьба на смерть і життя. Перемогла холоднокровність і сила мязів людини.

Колись над берегом одного з полудневих мор вратував де Крестіні людину, що потопала в заливі, повному рекінів. Тоді ледви вратував своє життя.

В індійській джунглі боровся з тигром, що ранений кинувся на мисливого, ламаючи йому три ребра. Хижак упав з пробитим кинджалом серцем.

Останні роки перевів сер Кльод у свойому замку. Його залізне здоровля заломалося після смерти дружини, що була вірною товаришкою його авантурних подорожей. Рік після її смерти вмер як 88-літній старець.

Непорозуміння.

— Дуже мені прикро — каже адвокат до обвинуваченого—та я не міг нічого більше зробити для вас.

— Алеж пане, пять літ вязниці вистарчить!

— Здається, що Марійчин батько не дуже радий, що ти залицяєшся до неї.

— Мені також так здається.

— Може сказав тобі?

— Ні, одначе дав мені це трохи зрозуміти.

— Як?

— Скинув мене зі сходів.

РОБІТНИЦТВО В ЯПОНІЇ.

Багато пишуть про японський домпінґ і низькі ціни японських промислових робітників. Та треба пізнати економічно-суспільні причини в Японії, щоб вибобити собі правдиву думку.

Японський промисловий робітник працює у зовсім інших обставинах, ніж робітники на Заході. В японському текстильному промислі занятих багато дівчат. Це дівчата від 14 до 23 літ. Як скінчать 23-тий рік, звичайно відправляють. Такі обставини є також у промислі штучного шовку. В інших галузях промислу жінки працюють звичайно до трицятого року життя.

В Японії дівчата виходять замуж дуже вчасно і мало є жінок, які не булиб одружені до 23 року. Тим, що до того року не подружаться, управа фабрики дає невеличкі гроші, заки їх відправить. Деякі остаються у фабриці як наставниці, та тих дуже мало. Жіноча робуча сила до фабрик приходить зі села, де населення дуже густе, а нема досить управної землі. Всі вони дочки селян, що живуть тяжким життям як промислові робітниці.

Дівчата по фабриках працюють ґрупами по девять годин денно. Вісім годин призначено на спання, а сім годин на розривки та науку. При кожній фабриці є школа, до якої можуть ходити робітники. При фабриці є також парк і саля для концертів і вистав. Кожного місяця бодай раз уладжують прогульки робітників на село. Робітники сплять у фабричній спальні.

Платня виносить від 0.70 сена до 1 ена і 20 сенів за 9 годин праці. Один ен має сто сенів. Певно, що це невеличка платня. Зате покупна сила ена в Японії дуже велика. За 18 сенів денно робітниця має три денні страви. Головна страва це риж, зупа із сої, зеленина та мясо або частіше риба. Робітники можуть дешево харчуватися завдяки спеціяльним кооперативам, які дбають про доставу страв і займаються варенням.

Найменша платня промислового робітника виносить 1 ен і 25 сенів. За такі гроші робітник у Японії може виживити себе й родину. В Японії можна купити за 10 сенів три яйця, за 23 сени два фунти рижу, два фунти доброї риби за 63 сени, а за 20 сенів 200 ґрамів волового доброго мяса. Овочі, городовина й інщі продукти ще дешевші.

Щоби зрозуміти як слід японського робітника, треба тямити, що Японія промислово розвинулася на 1,000 процентів в останніх десятках літ. Зате суспільне положення робітників і інших верств навпаки поступило дуже мало вперед. Положення робітників покращало ледви на яких 5 до 10 процентів. Не лише платні робітників у Японії малі. Також платні японських старшин і службовців не можуть рівнатися з платнями старшин і службовців інших культурних країн.

В Японії взагалі життевий рівень дуже низький. І з того становища треба оцінювати платні японських робітників. Зате харч і мешкання в Японії дуже дешеві.

Зрештою в Японії буденне життя дуже спартанське. Перед ведуть у цьому старшини. Головне є знайти заробіток для все численнішого населення. Це головна жура японських відповідальних чинників. А це дуже тяжко осягнути, бо населення дуже скоро множиться.

ЯК ІТАЛІЙСЬКИЙ ЖУРНАЛІСТ ЇХАВ ДО МАНДЖУРІЇ.

Японці, кажуть, найбільші шпіони у світі. Вони, здається, також найздібніщі детективи. Італійський публіцист Доменіко Бертолі переїхав недавно Манджу-Куо й тепер помістив свої враження про японську тайну службу.

Я їхав Східною японською залізницею, яка тому два роки перейшла в японські руки. Нараз чую, каже Бертолі, як хтось легенько стукає до дверей мого купе. Хвилинку пізніше відчинила тасама рука, що стукала, мої двері, не ждучи аж попрошу. Ввійшов маленький чоловік. Вклонився та подав мені свою візитівку: Р. Канеко, урядовець міністерства заграничних справ Манджу-Куо. Поїзд стояв яку годину на двірці в Шанкаікvані (Манджурія). Японська поліція та японські митні урядовці переглядали вже нас докладно скорше, ще заки рушимо вперед. Та того було мало. Японці чемні, одначе дуже контролюють чужинців.

Добродій Канеко висловив бажання погуторити зі мною кілька хвилин. Хотів трохи поговорити з чужим журналістом. Почав від того, що питався мене про найневинніші річи, як: Що думаю про Манджу-Куо, що думаю про спір між Японією та Китаєм і т. д. І на кожну мою відповідь притакував головою, наче признав їй велику вагу. Не бентежило його, що я тимчасом став голитися. Питався мене, що думаю про китайську владу у Кантоні. І потім був вдоволений моїми відповідями, вклонився, розпрощався та відійшов. У Харбіні відвідав мене в купе один російський еміґрант. Був на службі японської поліції. Питався мене, що думаю про японський режім. Одначе говорив найбільше він. Впевняв, що для нього японський режім дуже симпатичний, що він узагалі вдоволений. При тому пильно слідкував за виразом мого лиця, щоби бачити, чи погоджуюся з його словами. За час півчвертаденної подорожі Манджурією чотири рази домагалися від мене пашпорту та при цьому витискали печатку, а двічі я мусів говорити з аґентами японської тайної поліції. Ніде у світі поліцийна служба не є така пильна та сторожка, як у Японії. Може Совєти одинокий виняток під цим оглядом.

При телефоні.

Чоловік телефонує до жінки: — Серденько, не гнівайся, що не прийду на вечерю, а вернуся мабуть дуже пізно, бо знову маю засідання в тій важній справі, про яку я тобі згадував.

— Ах, бідненький, ця праця геть вбиває тебе, тимбільше, що джезбенд так голосно грає там у вас в офісі, що я дійсно не знаю, як ви там можете працювати!

Наївна.

Пані (до служниці): Я дійсно не знаю, чи я варятка, чи ти!?

Служниця (наївно): — Пані не приняли би служниці, що булаб варятка!

— Ви хочете оженитися з моєю дочкою? Моя відповідь залежить виключно від вашого фінансового положення.

— Яка дивна схожість! А моє фінансове положення залежить від вашої відповіди!

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Отсим подаємо до відома членам укр. зап. товариства „Дністер", відділ 361 У. Н. Союза в місті Ню Йорку, Н. Й., що дня 28. березня 1936 року помер наш член **Ілько Небор,** що мешкав під ч. 174 Вийкоф Евеню, Бруклин, Н. Й.

Похорон відбудеться у вівторок, дня 31. березня, з похоронного заведення пані Яремової, під ч. 129 Іст 7-ма вулиця, Ню Йорк, точно в годині 9-тій рано.

Кождий член товариства „Дністер", відділ 361, обовязаний прибути на нас та віддати останню прислугу померлому товаришеві.

Покійний Ілько Небор родився дня 21. липня 1884 року в селі Старі Стрілиська, пов. Бібрка.

Вступив до У. Н. Союза в січні 1925 року. За час свого членства був досить діяльним членом і помагав народнім цілям.

Земля Йому пером.

Уряд тов. „Дністер", від. 361 У. Н. Союза.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І ОГНЕННІ БОГИ.

(131)

Тарзан задержався. Наближаючіся крики вказували, що бандити бігли до того місця, де він знаходився. Скорим поглязом він оглянув околицю і придумав очайдушний плян, котрий міг йому принести скору побіду або смерть.

За кілька хвилин він уже видавав скорі прикази своїм жовнірам. Як лейді Бет зрозуміла небезпеку його пляну, вона запротестувала, але Тарзан відповів: „Нема іншого виходу. Бандити мусять бути знищені, або ми ніколи не вийдемо живі з кратеру цього вулькану!"

Тепер Тарзан, військовий командант, повів свій величезний відділ у густий ліс, недалеко від великої поляни. Жовніри виконували його прикази з подиву гідною точністю та сховалися в гущавині. Тарзан знову пропав.

Потім Тарзан побіг під самий ніс диких бандитів і навмисно показався їм. Відразу цілий ліс загув від побідних окликів: „Тарзан. Маддолюл. Тепер він від нас не втече!" І з криками мішалися відгуки вистрілів.